Критерії рівня сформованості компетентностей
у дитини середнього дошкільного віку (5 р.ж.)

Особистість дитини

1. Мають знання про основні засоби загартовування, основні методи і прийоми оздоровлення, уміють самостійно виконувати найпростіші загартовувальні процедури, допомагають одне одному.
2. Володіють знаннями про гігієну тіла, предметного оточення, про основні чинники здоров'я та необхідність бережливого ставлення до власного організму та здоров'я;
3. За нагадуванням дорослих зберігають правильну поставу у процесі різних видів діяльності; володіють необхідними навичками особистої гігієни та самообслуговування.
4. Знають основні назви фізичних вправ, їх значення для покращення фізичного розвитку та власного здоров'я;
5. Знають елементи техніки виконання рухів;
6. Знають назви та правила використання фізкультурного обладнання;
7. Усвідомлюють необхідність збереження правильної постави у різних видах діяльності;
8. Під час ходьби та бігу узгоджують рухи рук та ніг;
9.Приймають правильне вихідне положення для виконання стрибка у довжину з місця та у глибину. При виконанні стрибка у довжину з місця приземляються на обидві ноги з перекатом з п'ятки на носок, у глибину на носки, з плавним переходом на всю стопу, руки вперед у сторони;
10. Володіють навичками різних видів лазіння у своєму індивідуальному темпі, не пропускають щаблів гімнастичної стінки;
11. Володіють способами метання у ціль та на дальність, приймають вихідне положення, виконуюсь енергійний кидок у заданому напрямі, правильно ловлять і кидають м'яч кистями рук;
12. Впевнено виконують вправи з рівноваги, орієнтуються у просторі;
13. Самостійно за показом і вказівкою вихователя виковують загальнорозвивальні вправи, дотримуються напрямку руху окремих частин тіла за допомогою орієнтирів та без них;
14. Володіють навичками шикування в шеренгу, колону за зростом, перешиковування в дві, три колони за ланковими, за орієнтирами та без них;
15. Виявляють спритність, швидкість, гнучкість, силу під час виконання загальнорозвивальних вправ, основних рухів.
16. У рухливих іграх цікавляться результатом своїх дій, беруть участь в іграх змагального характеру, вправах спортивного характеру; уміють гратися разом, узгоджують рухові дії з рухами інших дітей, грають за правилами.
17. Виявляють бажання обговорювати та планувати разом з дорослими спільну рухову діяльність;

18. Активно використовують набуті рухові уміння у самостійній руховій та інших видах діяльності, в природному оточенні.
19. Мають потребу у руховій діяльності, виявляють інтерес до занять з фізичної культури; виявляють позитивні емоції, самовладання, виявляють почуття товариськості, співчуття до своїх однолітків; виявляють старанність у виконанні рухів для отримання позитивної оцінки дорослого.

<u>Дитина в природному довкіллі</u>

1. Вміють помічати красу природи та емоційно реагувати на неї.
2. Вміють обстежувати об'єкти та явища природи за допомогою органів чуття.
3. Знають назви рослин (клен, осика, виноград, вишня, бузок, калина, горобина, герань, бальзамін, ліщина, пролісок, фіалка, підсніжник, мати-й-мачуха, гусяча цибулька)
4. Розрізняють гриби: лисички, сироїжки, печериці, білі, мухомор, бліда поганка.
5. Знають тварин своєї місцевості (ведмідь, їжак, кінь, коза, вівця, кабан, вовк, лисиця, заєць, білка).
6. Знають птахів своєї місцевості (шпаки, ластівки, стрижі, ворони, сороки, горобці, синиці, граки).
7. Знають і розрізняють комах (метелики, жуки, мухи, мурашки, джмелі, бджоли)
8. Вміють розрізняти дерева, кущі, трав'янисті рослини.
9. Вміють визначати і називати характерні ознаки природних об'єктів і явищ; основні частини рослин, їх призначення, особливості будови тіла тварин, що живуть в різних умовах (у воді, на землі, в повітряному просторі).
10. Мають сформовані трудові уміння догляду за рослинами та тваринами, підтримання чистоти довкілля.

<u>Гра дитини</u>

1. Зацікавлено ставляться до ігрової діяльності, беруть участь у різних видах ігор.
2. Використовують іграшки відповідно до їх призначення та змісту.
3. Використовують власний досвід для створення ігрових задумів, реалізують у них свої пізнавальні, комунікативні потреби.
4. Дотримуються рольових способів поведінки, норм та етикету спілкування.
5. Розпізнають емоції партнерів по грі, вчаться аналізувати їхню поведінку.
6. Групують предмети за заданими ознаками, виокремлюють спільне та відмінне, розташовують предмети у порядку збільшення або зменшення, використовують у мовленні числівники, орієнтуються у часі.

7. Створюють власні іграшкові будівлі за зразком, умовою, задумом; добирають необхідний матеріал, деталі; використовують різні способи створення будівлі та елементи оздоблення.
8. Виявляють творчість, імпровізацію, пропонують оригінальні ідеї для покращення гри.

<u>Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі</u>

1. Виявляють інтерес до виконання завдань сенсорно-пізнавального розвитку в самостійній діяльності та під час організованої діяльності (індивідуальної, групової, колективної).
2. Встановлюють зв'язки між властивостями предмета і його призначенням, виявляють найпростіші залежності предметів (за формою, розміром, кількістю).
3. Використовують уміння простежувати зміни предметів (об'єктів) за однією-двома ознаками в конкретних життєвих ситуаціях.
4. Підпорядковуються змінам видів діяльності протягом дня, складають елементарний план власних дій, визначають порядок виконання доручення або
інших побутових справ.
5. Орієнтуються на ігровому майданчику та в груповій кімнаті, дотримуються порядку розташування речей у шафці для роздягання, знають, чиї шафки знаходяться поряд, ближче, далі.
6. Використовують кількісну та порядкову лічбу у власних пізнавально-дослідницьких діях та продуктивній діяльності.
7. Виявляють пізнавальний інтерес до математики, математичних дій та пошуку математичного змісту в найближчому довкіллі й повсякденному житті.

<u>Дитина у соціумі</u>

1. Мають елементарні уявлення про те, як створюються предмети (речі), з яких частин вони складаються, які матеріали використовують для їх виготовлення.
2. Розуміють взаємозв'язок між властивостями предметів, навколишнім середовищем та діяльністю людини.
3. Цікавляться практично-перетворювальною діяльністю дорослих, мають бажання пізнавати та відкривати властивості предметів, альтернативно застосовувати у власній діяльності.
4. Виявляють обізнаність щодо правил користування різними предметами, бережливо ставляться до своїх речей.
5. Виявляють інтерес до світу людей, готовність до міжособистісних стосунків.

6. Розуміють моральний зміст правил налагодження й підтримки позитивних стосунків між людьми, дотримуються моральних правил у взаємодії з дорослими та дітьми.
7. Вміють визначати й називати моральні якості за результатами вчинків, поведінки дітей і дорослих, співвідносити власну поведінку з моральними еталонами.
8. Розуміють наслідки прояву моральних і аморальних якостей людини, доцільність, красу моральних вчинків.
9. Оцінюють дії, вчинки дітей та дорослих з позицій засвоєних моральних правил.
10. Володіють основами культурної поведінки, культурою міжособистісних стосунків.
11. Розуміють цінність взаємодії з дітьми та дорослими, виявляють до них симпатію, співчуття, співпереживання, прихильність, турботу.
12. Мають знання про найближче оточення (сім'ю, вулицю, селище, місто тощо) та рідну країну (назву, державні символи, національний одяг тощо).
13. Виявляють інтерес до минулих і сучасних подій на рідній землі.
14. Виявляють почуття любові до рідного довкілля, пошани до нього.
15. Знають правила безпечної поведінки на вулиці, в місцях загального перебування, під час користування предметами побуту, вміють їх дотримуватися.
16. Розуміють користь та потенційну небезпеку вогню, необхідність дотримання правил поводження з ним, дотримуються їх в різних ситуаціях життєдіяльності.
17. Мають первинні економічні знання.
18. Цікавляться працею дорослих, знають назви професій, трудові дії, розуміють і цінують результати праці.
19. Виявляють ініціативність, самостійність у різних видах трудової діяльності.
20. Володіють навичками самообслуговування, господарсько-побутової праці, праці у природному довкіллі.
21. Докладають зусиль для досягнення позитивного результату праці.

<u>Мовлення дитини</u>

1. Вміють слухати й чути звуки природи, довкілля, звуки мови, інтонації мовлення, розрізняти та наслідувати їх.
2. Говорять чітко, виразно, володіють силою голосу, різним темпом мовлення.
3. Уживають різні типи речень (простих, складних), будують їх з допомогою дорослого, а пізніше самостійно.

4. Ведуть діалог, дотримуючись теми розмови (конкретно відповідають на запитання, підтримують діалог як вербальними, так і невербальними засобами
мовлення).
5. У розмові з дорослими та дітьми вживають слова ввічливості; зрозуміло, чітко пояснюють свою думку іншим людям й адекватно сприймають інформацію від партнера по спілкуванню.
6. Переказують добре знайомі та вперше почуті казки та оповідання.
7. Складають невеликі загадки-описи, сюжетні розповіді про предмети, іграшки, за картинами, по пам'яті.

Дитина в світі мистецтва

1. Знають різноманітні техніки малювання.
2. Користуються пензлями, губками, мастихінами для тонування поверхні й отримання зображень.
3. Домальовують деталі, зафарбовують предмети, не виходячи за контури.
4. Експериментують з фарбами для утворення іншого кольору.
5. Розташовують зображення на різних поверхнях таким чином, щоб воно мало естетичний вигляд.
6. Створюють малюнки, використовуючи різні засоби виразності (колір, форму, композицію).
7. Проявляють ініціативність у процесі образотворення.
8. Передають не лише зовнішні ознаки, а й настрій образу.
9. Досліджують властивості різних матеріалів для аплікації.
10. Викладають і наклеюють на шаблони паперові кульки, ускладнюють візерунки.
11. Користуються ножицями, дотримуються правил безпечного вирізання.
12. Вирізають по прямій, по косій, по округлій формі.
13. Охайно користуються клеєм, пензлями для наклеювання, підставками для пензлів, серветками для промокання.
14. Використовують для аплікації готові форми з різних матеріалів (засушені рослини, пір'я, клаптики тканин, хутра, пластику, ватні диски тощо). Використовують елементи техніки колаж.
15. Використовують для аплікації залишкові матеріали (коктейльні трубочки, гумові пружинки, ґудзики тощо).
16. Самостійно (або вмотивовані дорослим) прибирають після завершення роботи.

17. Досліджують матеріали для ліплення (звичайне тісто, солоне тісто, глину, гіпс).
18. Використовують під час ліплення раніше засвоєні прийоми й нові: загострення та заокруглення країв, вдавлювання матеріалу для ліплення у предмети різної форми для отримання відтиску, згинання країв сплющеної форми, згладжування поверхні виробу.
19. Створюють вироби, які можна використовувати для гри.
20. Працюють з харчовим тістом.
21. Декорують (виготовляють дрібні деталі й прикрашають ними створений образ) свої вироби. Наносять стекою рельєфи.
22. Обирають матеріали для реалізації творчого задуму.
23. Обговорюють задум і визначають шляхи його реалізації.
24. Виявляють інтерес до літературних творів найдоступніших для розуміння жанрів, слухають їх із задоволенням, за потреби звертаються до дорослого із проханням почитати.
25. Емоційно реагують на читання художніх текстів або унаочнення їх за допомогою певних видів театру.
26. Розрізняють малі форми фольклору, доречно вживають їх у своєму мовленні.
27. Мають уявлення про творчу працю поетів і прозаїків, знають авторів і назви найулюбленіших творів.
28. Здатні відповідати на рефлексійні запитання до тексту, аналізувати поведінку персонажів, емоційно передавати своє ставлення до змісту творів, зіставляти себе із певними літературними героями.
29. Можуть виразно продекламувати напам’ять 3-5 забавлянок, пісеньок, віршів. Розуміють сюжети народних казок, обігрують їх.
30. Мають інтерес до книг художнього та довідково-енциклопедичного спрямування, розуміють правила поводження з ними.
31. Виявляють схильність до художньо-мовленнєвої творчості: за допомогою дорослого складають власні казки, загадки, вірші, ігрові діалоги, беруть участь в інсценівках за змістом знайомих творів.
32. Усвідомлюють власні емоційні стани та реакції, почуття та відчуття щодо театральних вистав.
33. Озвучують та порівнюють свої емоції з емоціями однолітків, дорослих, персонажів театрального дійства; здійснюють мистецьку рефлексію.
34. Налаштовуються на відвідування театру, помічають характерні особливості театру; поєднують особисті бажання й емоційні прояви з повагою до інших людей.
35. Здатні створювати мінібіографію героя театралізованого дійства, представляти персонаж вербальними й невербальними засобами.
36. Уміють використовувати різні атрибути та реквізит для створення певного образу за уявою.
37. Із задоволенням беруть участь у мистецьких заняттях Дитячої академії

допитливого глядача та Акторської студії.

Критерії рівня сформованості компетентностей у дитини старшого дошкільного віку (6 р.ж.)

<u>Особистість дитини</u>

1. Володіють навичками особистої гігієни та самообслуговування, слідкують за чистотою та охайністю зовнішнього вигляду.
2. Мають певні знання про засоби загартовування, нетрадиційні методи і прийоми оздоровлення; із задоволенням беруть участь в оздоровчих процедурах.
3. За нагадуванням дорослих та самостійно зберігають правильну поставу в процесі різних видів діяльності. Мають знання про необхідність збереження правильної постави у різних видах діяльності для покращення фізичного розвитку та власного здоров'я.
4. Знають слова на позначення предметів, визначень, дій на фізкультурну тематику, володіють фізкультурною і просторовою термінологією, технікою та особливостями виконання різних видів фізичних вправ.
5. Уміють доцільно добирати спосіб виконання рухових дій залежно від умов предметного та навколишнього середовища.
6. Ходять та бігають легко, ритмічно;
7. Під час стрибків у довжину з місця та у глибину приймають правильне вихідне положення («старт плавця»); під час стрибків у довжину з місця м'яко приземлюються на напівзігнуті обидві ноги з переходом з п'ятки на всю стопу, у довжину з розбігу — на обидві ноги з переходом з п'ятки на всю

стопу, у глибину — на носки з плавним перекатом на всю стопу, у висоту з розбігу — м’яко на напівзігнуті ноги, на носки з переходом на всю стопу, руки вперед — у сторони;
8. Володіють способами метання, під час замаху вагу тіла переносять на опірну
ногу, виконують різноманітні дії з м’ячем;
9. Володіють різними видами та способами лазіння, узгоджують рухи рук і ніг,
правильно охоплюють пальцями щаблі драбини, лаву;
10. Упевнено виконують ходьбу на обмеженій площі, зберігають правильну поставу;
11. Виконують загальнорозвивальні вправи відповідно до зразка, пояснення та за вказівкою;
12. Володіють навичками шикування, рівняння, поворотів, перешиковування трійками за орієнтирами та за командою;
13. У рухливих іграх виконують складні рухи з використанням предметів, залюбки беруть участь у естафетах, переживають за команду, докладають зусиль для внесення власного вкладу у перемогу;
14. В рухливих іграх, ігрових вправах, іграх та вправах спортивного характеру
виявляють активність, організованість, наполегливість, ініціативність, уміють самостійно організовувати ігри та вправи;
15. Уміють виконувати і виконують із задоволенням підготовчі вправи до ігор та вправи спортивного характеру;
16. Проявляють творчу ініціативу у створенні емоційних рухомих образів, нових рухових дій, фізичних вправ, володіють елементами пантоміми, уміють рухами, жестами та мімікою відобразити емоційний стан, імітувати рухи різних людей, об’єктів та явищ природного середовища;
17. Виявляють витримку, чесність, позитивні емоції, уміють переборювати негативний психічний стан під час виконання фізичних вправ;
18. Проявляють вольові зусилля, наполегливість у подоланні труднощів у руховій діяльності та досягненні хороших результатів, вправність у виконанні рухів для отримання позитивної оцінки дорослого та однолітків;
19. Уміють доцільно використовувати фізичні вправи у самостійній руховій діяльності, намагаються якісно їх виконувати; звертають увагу на красу і ритмічність рухів.

<u>Дитина в природному довкіллі</u>

1. Емоційно-ціннісно та відповідально ставляться до природи.
2. Мають уявлення про природне довкілля як цілісний живий організм, у якому взаємодіють різноманітні об’єкти та явища.
3. Здатні самостійно діяти в різних ситуаціях, що вимагають вибору екологічно доцільних дій.

4. Обізнані з правилами природокористування та вміють їх дотримуватись.
5. Мають синкретичні уявлення про Сонячну систему, планети, Місяць як супутник Землі.
6. Володіють трудовими навичками догляду за рослинами, домашніми тваринами.
7. Розпізнають дерева і кущі за характерними ознаками (корою, плодами, розташуванням гілок).
8. Розрізняють і називають квіти: конвалія, мати-й-мачуха, жоржина тюльпан, нарцис, крокус, чорнобривці, айстри.
9. Розуміють різницю між дикорослими (спориш, кульбаба, лопух), культурними (жоржини, айстри, чорнобривці, іриси, морква, помідори, капуста, петрушка, редиска), кімнатними (герань, бегонія, колеус, плющ, кімнатний виноград), лікарськими (кропива, подорожник, звіробій, чистотіл, деревієм) рослинами.
10. Розпізнають дерева за формою листя: каштан, тополю, дуб, білу акацію; характерними ознаками плодів: клен, липа, каштан, дуб, катальпу.
11. Розрізняють гриби: їстівні (лисички, опеньки, маслюки, білі (боровики), шампіньони, глива) і отруйні (мухомор, бліда поганка).
12. Знають птахів своєї місцевості (шпаки, ластівки, стрижі, ворони, сороки, горобці, синиці, граки).
13. Знають особливості життя в різні пори року тварин (ведмеді, борсуки, їжаки, лисиці, зайці, вовки)

<u>Гра дитини</u>

1. Зацікавлено ставляться до ігрової діяльності.
2. Уміють дотримуватися правил взаємодії з партнером у грі, аналізують поведінку партнера по грі.
3. Беруть участь у різних видах ігор: сюжетно- рольових, конструкторсько-будівельних, дидактичних, словесних, настільно-друкованих, рухливих зі співом і діалогом, режисерських, театралізованих, українських народних.
4. Виявляють інтерес і бажання до відображення широкого кола об’єктів довколишньої дійсності, використовуючи при цьому попередньо набутий досвід діяльності з різними конструкторами (зокрема, «LEGO»), природним та штучним матеріалом; створюють власні роботи за зразком, умовою, задумом; добирають необхідний матеріал, деталі; використовують різні способи створення будівлі та елементи оздоблення; вміють діяти послідовно, злагоджено з іншими учасниками; аналізують результати власної та спільної діяльності.
5. Можуть за допомогою гри відновлювати власний емоційний стан.
6. Висловлюють емоційно-оцінні судження про спілкування з однолітками.

7. Активно відтворюють свої життєві враження у рольовій грі, використовуючи засоби виразності (мовні та позамовні).
8. Обирають, підтримують та вибудовують різні сюжети; розгортають, збагачують ігровий задум.
9. Можуть виконувати роль за себе та за іншого персонажа (реального чи уявного).
10. Домагаються визнання іншими дітьми своїх успіхів, визнають якісне виконання ролі іншими.
11. Узгоджують у ході гри бажання та можливості свої та інших дітей.
12. Виявляють творчість, імпровізацію, пропонують оригінальні ідеї для покращення гри.
13. Обирають для гри безпечне місце та атрибути.

Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі

1. Виявляють інтерес до сенсорно-математичних вправ та завдань.
2. Знають найпростіші математичні поняття, усвідомлюють та запам’ятовують їх.
3. Знаходять власний спосіб вирішення завдань.
4. Застосовують домірні прийоми виявлення відношень і закономірностей між предметами та явищами у повсякденному житті.
5. Розуміють та використовують у своїй діяльності сенсорні еталони, знають їх назви (колір, форма, величина) та слова, що їх характеризують.
6. Отримують задоволення від пізнання нового, самостійного вирішення складного завдання.
7. Знають конструктивні можливості різних матеріалів.
8. Вміють створювати власні конструкції з урахуванням умов їх використання.
9. Здатні до конструктивної творчості.

Дитина у соціумі

1. Усвідомлюють, що довколишній предметний світ — рукотворний, створений за допомогою праці людини та природних ресурсів.
2. Мають елементарні знання про виробництво різних предметів ужитку, технічних приладів та знарядь, засобів пересування та зв’язку, засобів гігієни, оперують їх назвами.
3. Виявляють знання про суттєві ознаки й особливості предметів, розуміють взаємозв’язки між їх властивостями, будовою та матеріалом, з якого вони вироблені.
4. Помічають красу в побуті, виявляють розуміння естетики рукотворного світу.

5. Виявляють інтерес до творчого використання власних набутих знань і вмінь, мають пізнавальну потребу до пошуку можливих способів використання предметів.
6. Дотримуються правил безпечної поведінки з предметами побуту.
7. Розуміють цінність предметів, бережливо ставляться до чужих та особистих речей.
8. Мають уявлення про щасливу сім'ю, про сім'ю як цінність у житті людини.
9. Знають про те, що всі люди різні, кожна людина особлива, не схожа на інших.
10. Знають моральні правила міжособистісних стосунків, вміють їх дотримуватися, виявляють інтерес, прагнення брати участь у спільній діяльності з дітьми та дорослими.
11. Розуміють власні потреби, можливості компромісу в разі зіткнення інтересів; уміють стримувати власні бажання, якщо вони заважають іншим людям, уникати конфліктів.
12. Розуміються в конфліктних ситуаціях та адекватно оцінюють власні вчинки, передбачають можливі наслідки власних дій.
13. Виявляють навички справедливого оцінювання вчинків інших людей, обґрунтовування власних вимог і суджень.
14. Уміють визнавати власну провину, неправоту в суперечливих ситуаціях, діяти так, щоб не засмучувати інших людей.
15. Виявляють знання про значення та сутність моральних якостей, називають їх (доброзичливість, справедливість, турботливість, щедрість, чесність, чуйність, ввічливість, скромність, працьовитість тощо).
16. Уміють помічати й мотивовано оцінювати прояви моральних якостей у повсякденному житті.
17. Знають правила культурної поведінки, культури стосунків, вміють дотримуватися їх у різних ситуаціях життєдіяльності.
18. Уміють розпізнавати емоційні стани інших людей за способами їх експресивного вираження (жестами, мімікою, пантомімікою, інтонаційною виразністю мови тощо), називати їх, враховувати під час взаємодії, спілкування
19. Виявляють навички дотримання ціннісних орієнтацій в різних ситуаціях життєдіяльності.
20. Виявляють співчуття, співпереживання, чуйність, уважність, повагу, шанобливе ставлення до інших людей.
21. Мають знання про Україну як рідну Батьківщину.
22. Виявляють любов, повагу до Батьківщини в різних видах діяльності, вчинках, поведінці.
23. Знають свої права, розуміють необхідність виконання обов'язків, поважають права та обов'язки інших.
24. Знають про особливості поведінки у разі небезпеки.
25. Мають навички безпечної поведінки у побуті, в місцях скупчення людей, уміють звертатися по допомогу до дорослих.

26. Уміють користуватися гаджетами, знають вимоги щодо роботи з ними.
27. Розуміють сутність елементарних економічних понять. Володіють елементарними уміннями й навичками економічної діяльності.
28. Знають про основні професії дорослих, розуміють їх значення для людей.
29. Виявляють цікавість, позитивне ставлення до праці, розуміють її необхідність, корисність для себе та інших людей.
30. Вміють працювати колективно.
31. Дотримуються правил культури праці.

Мовлення дитини

1. Чітко і правильно вимовляють усі звуки рідної мови.
2. Відчувають і відтворюють у мовленні мелодику, тон, темброве забарвлення.
3. Мають виразну дикцію.
4. Мають інтерес до слова, його значення.
5. Вживають усі частини мови, узагальнюючі, багатозначні, спільнокореневі та вставні слова, антоніми, синоніми, образні порівняння, порівняльні звороти із сполучниками.
6. Узгоджують слова у роді, числі й відмінку.
7. Використовують у мовленні складні речення із сполучниками тощо.
8. Беруть активну участь у діалогах, полілогах пізнавального характеру, іграх-драматизаціях та інсценізаціях, дискусіях.
9. Доречно відповідають на запитання різного характеру, вміють переконувати та робити разом з іншими учасниками спільні висновки.
10. Складають описові, сюжетні розповіді на наочній основі та без, по пам’яті, розповідають за власною ініціативою та пропозицією дорослого, завершують повідомлення кінцівкою.
11. Здатні до словесної творчості.
12. Вміють спілкуватися на рівні партнерських взаємин та взаємоповаги.
13. Активно застосовують мовленнєві штампи у різноманітних життєвих ситуаціях.
14. При спілкуванні орієнтуються на погляди, думки, почуття інших людей.

Дитина в світі мистецтва

1. Володіють альтернативними способами отримання зображень за допомогою незвичних засобів: засушених рослин, елементів конструктора, пластикових кришечок, пляшечок, ватних паличок тощо.
2. Мають сформовані навички роботи з різними матеріалами (засушеними частинами рослин, шматочками шкіри, тканин, хутра, намистинками, пір’ям, ґудзиками, коктейльними трубочками, стрічками, паперовими стаканчиками, пластиковими кришечками, глиною, гіпсом, снігом, холодною порцеляною, полімерною глиною, звичайним і солоним тістом тощо).

3. Використовують різноманітні поверхні для нанесення зображень: харчову плівку, стіну, паперові тарілочки тощо.
4. Створюють палітру фарб шляхом змішування основних кольорів, отримують різноманітні відтінки за допомогою білого кольору.
5. Мають уявлення про кольоровий спектр, гармонійне поєднання кольорів, значення кольору для передачі фактури, настрою, оригінальності зображення.
6. Поєднують різні техніки малювання (мильними бульбашками, набризком, повітряними кульками, гофрованим папером тощо).
7. Малюють з натури, за уявою.
8. Створюють візерунки на снігу, на піску.
9. Використовують силуети різних зображень для обведення пензликами.
10. Зафарбовують та тонують поверхні за допомогою губки, малярського валика, створюють тло відповідно до творчого задуму.
11. Декорують предмети за мотивами українських народних розписів і сучасних технік, що застосовуються в декоративно-ужитковому мистецтві.
12. Безпечно користуються ножицями.
13. Економно використовують залишкові матеріали, застосовують раціональні прийоми симетричного вирізання з паперу, складеного навпіл.
14. Урізноманітнюють аплікацію шляхом пошуку альтернативних варіантів отримання паперових деталей. Володіють технікою силуетного вирізання.
15. Володіють елементарними навичками техніки квілінгу. Самостійно обирають образ і доцільні матеріали для ліплення, виявляють аналітичні уміння стосовно застосування того чи іншого матеріалу для реалізації задуму у ліпленні.
16. Використовують відомі раніше та нові навички способів ліплення (кільцеве наліплювання, виймання глини тощо).
17. Володіють декоративним прийомами ліплення, як-от оборка, гравірування, нанесення рельєфів стекою та штампиками.
18. Усвідомлюють значущість зусиль для отримання позитивного результату.
19. Розрізняють картини різних жанрів (натюрморт, пейзаж, портрет, казково-билинний).
20. Вирізняють засоби виразності: колір, колорит, перспективу, композицію.
21. Емоційно відгукуються на твори живопису.
22. Виявляють ставлення до творів мистецтва у судженнях, розмірковуваннях, враженнях.
23. Виконують персональні роботи й уміють домовлятися, ділитися творчим задумом, узгоджувати дії під час виконання колективних робіт.
24. Виявляють самостійність та творчість.
25. Прибирають за собою після завершення занять з ліплення, малювання, аплікації.
26. Емоційно сприймають літературні твори та висловлюють своє ставлення до них.
27. Відчувають образну мову поезії й прози, визначають основні засоби художнього мовлення, тему, зміст, головних персонажів, динаміку розвитку

сюжету, мораль.
28. Мають уявлення про жанрові особливості літературних творів (казку, безкінечну казку, оповідання, вірш, загадку, лічилку, мирилку, закличку, прислів'я, легенду).
29. Готові підтримати бесіду за змістом художнього твору, відповідати на запитання, формулювати власні, запитувати.
30. Діляться враженнями стосовно сюжету, персонажів на основі рефлексії їхніх вчинків, аргументують свою думку.
31. Ознайомлені з історією народження книги, професіями людей, причетних до створення й популяризації книги, різними видами книжки; усвідомлюють, як потрібно користуватися книгою.
32. Позитивно сприймають театральну атмосферу.
33. Вміють емоційно реагувати на мистецьку виставу, володіють навичками прояву культурної поведінки в театрі.
34. Мають уявлення про театр як вид мистецтва та мистецький заклад.
35. Орієнтуються у світі театральних професій.
36. Делікатно ставляться до інших глядачів і виконавців.
37.Разом з дорослими організовують театральний простір у закладі дошкільної освіти.
38. Вільно діють з атрибутами та реквізитом, використовують різні види театрів для реалізації творчого задуму та різноманітні засоби для створення театрального образу.
39. Застосовують вербальні та невербальні засоби для передачі характеру театральних персонажів.